

Henna Paasonen

IHMISOIKEUDET KUULUVAT KAIKILLE

Ihmisoikeusjärjestö Amnesty International katsoo köyhyyden olevan maailman laajin ihmisoikeuskriisi. Huomio suunnataan kaikkiin oikeuksiin, myös taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutumiseen. Ihmisoikeudet ovat jakamattomia.

Köyhyys on noidankehä. Ihmisoikeusloukkaukset aiheuttavat ja syventävät köyhyyttä. Ja eläminen köyhyudessa altistaa ihmisoikeusloukkauksille. Köyhyudessa elävien jokapäiväinen elämä on turvatonta. Yksilöiden ja perheiden turvallisuus on vaarassa päivittäin. Omaisuudella ei ole lain takaamaa suojaa, ja kelvoinen sosiaaliturva on saavuttamattomissa. Työttömyys on yleistä. Väkivalta on yhteisöissä usein läsnä aseellisten konfliktien, rikollisuuden ja muun väkivallan muodossa, eikä lain tai poliisin tarjoamaa suojaa ole.

Köyhyudessa eletään usein yhteiskunnan palvelujärjestelmän ulkopuolella. Oikeuslaitos, poliisi, sosiaali- ja terveystoimi kohtelevat usein väheksyvästi ja eriarvoisesti. Köyhyudessa elävät naiset jäävät päätöksenteon ulkopuolelle sekä yhteisönsä että perheensä sisällä.

Ulkopuolisuuteen liittyy vahvasti myös välinpitämättömyys valtaapitävien taholta. Köyhyudessa elävät kokevat, että heidät jätetään huomiotta. Järjestäytymisyriytyksiä vastustetaan, yhteisön kannalta olennaista tietoa salaillaan ja neuvottelut ovat tuloksettomia.

Tulevaisuus ilman köyhyyttä edellyttää Amnestyn mukaan vastuullisuutta. Kansalliset ja kansainväliset toimijat, mukaan lukien monikansalliset instituutiot ja yritykset, kantavat vastuunsa aiheuttamistaan ihmisoikeusloukkauksista, jotka aiheuttavat ja syventävät köyhyyttä. Valtiot eivät horjuta kansalaistensa oikeuksia korruption, välinpitämättömyyden ja väärinkäytösten kautta. Ihmisoikeusvelvoitteita kunnioitetaan ja toteutetaan yli kansallisten rajojen. Taloudelliset, sivistykselliset ja kulttuuriset oikeudet ovat tuomioistuinkelpoisia.

Köyhyyden poistaminen edellyttää myös saatavuutta. Syrjivät lait, menettelytavat ja käytännöt, jotka estävät palveluiden tasa-arvoisen saatavuuden, kyseenalaistetaan ja muutetaan. Poistetaan esteitä, joita köyhyudessa elävät ihmiset kohtaavat koettaessaan päästä osallisiksi voimavaroista, palveluista ja oikeudenmukaisuudesta. Kansalliset ja kansainväliset köyhyyden poistamiseen ja kehitykseen tähtäävät prosessit, mukaan lukien YK:n vuosituhatavoitteet, pohjautuvat ihmisoikeusperustaiselle syiden ja seurausten analyysille.

Tärkeää on myös osallistuminen. Kansainvälisen tason tärkeimmät köyhyyden poistamiseen ja kehitykseen tähtäävät prosessit ja toimijat ottavat käyttöön osallistamisen ja kuulemisen menetelmiä, jotka aidosti mahdollistavat köyhyudessa elävien ihmisten osallistumisen. Kansallisella tasolla valtiot suojelevat ihmisoikeuspuolustajien ja aktivistien toimintamahdollisuuksia sekä ihmisten ilmaisuvapautta ja vapautta kokoontua ja osoittaa mieltään. Köyhyudessa eläville ihmisille annetaan välineitä tulokselliseen osallistumiseen.

Slummit ovat köyhyyden näkyvin ilmenemismuoto. Maailmassa on on yli 200 000 asuinalueita, joita voidaan nimittää slummiksi. Slummialueet ovat usein ylikansoitettuja ja niiden asuntokanta on riittämätön. Yhteisiä piirteitä ovat heikko hygienia ja puutteelliset peruspalvelut, kuten viemäröinti sekä veden ja sähkön jakelu. Turvallisuustaso on alhainen, väkivalta ja rikollisuus varjostavat ihmisten jokapäiväistä elämää. Asukkailta evätää usein mahdollisuus kunnolliseen terveydenhuoltoon ja koulukseen. Asukkailta puuttuvat mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäristöönsä.

Monet slummit on luokiteltu laittomiksi. Yhteisöjä uhkaavat ilman ennakkovaroitusta toimeenpantavat pakkohäädöt. Niihin liittyviä ihmisoikeusloukkauksia ovat raiskaukset, mielivaltaiset pidätykset, kidutus ja laittomat teloitukset. Amnestyn mukaan pakkohäädöt ovat ihmisoikeusloukkauksia, jotka hallitusten tulisi kieltää ja estää. Slummeissa asuville ihmisille olisi taattava yhtäläinen oikeus julkisiin palveluihin. Slummeissa asuville ihmisille on sallittava mahdollisuudet osallistua aktiivisesti asuinalueidensa parantamista koskeviin suunnitelmiin ja projekteihin.

Slummit ovat seurausta hallitusten ja muiden valtaapitävien toimijoiden välinpitämättömyydestä ja syrjinnästä. Slummien asukkaiden elämää rajoittavat ja haavoittavat ihmisoikeusloukkaukset pitäisi saada lopetettua; loukkaukset, jotka pitävät ihmisiä vangittuina köyhyyteen.

LÄHDE:

Amnestyn Kuuluu kaikille –kampanjamateriaali

KIRJOITTANUT

Henna Paasonen